

Kinderen uit de Leonardo-klas van de protestants-christelijke basisschool Het Kompas uit Harderwijk aan het werk. Foto uit 2010

FOTO'S: JACO KLAMER

Door **Juliette Vasterman**
en **Julie Wevers**

Op een zomerse dag in 2011 zat Natasja Vranken in het vliegtuig naar Duitsland. Ze ging haar nieuwe leaseauto ophalen. Het betrof een Audi A5 sportuitvoering. Tijdens haar bezoek aan Ingolstadt kreeg ze een rondleiding in de Audi-fabriek. „Ik vind dat soort dingen gewoon leuk om te doen. Waarom zou ik me hierover moeten verantwoorden?”

De wagen leste Vranken op naam van de stichting waarvan ze directeur was: de Leonardo Stichting. Die is op 4 maart failliet verklaard. Meerdere schuldeisers vorderen in totaal een bedrag van 152.895 euro. De organisatie was jarenlang een fenomeen: scholen kochten hier een speciaal concept waarmee zij onderwijs konden geven aan hoogbegaafde kinderen. Zodat ze weer konden leren. Want deze kinderen kunnen, hoe gek dat misschien ook klinkt, vaak niet meekomen op school.

Onder leiding van Vranken verzandde de Leonardo Stichting in een commercieel avontuur. Een avontuur dat zich kenmerkt door ruzies, schulden en boze werknemers. De curator onderzoekt het faillissement. Vranken hevelde het merk Leonardo dat in de stichting zat over naar haar eigen bedrijf: Educate2XL. De curator bekijkt nu of dit wel op rechtmatige wijze is gebeurd. Daarnaast onderzoekt de curator of er sprake was van onbehoorlijk bestuur en zogeheten pauliaanse handelen - het benadelen van schuldeisers door de boedel leeg te trekken.

De Leonardo Stichting is in 2007 opgericht door oud-schooldirecteur Jan Hendrickx uit Venlo. Hij had jarenlang met lede ogen aangezien hoe hoogbegaafde kinderen vastliepen in het schoolsysteem. Ze raakten gedemotiveerd, onderpresteerden en kregen opvallend vaak psychische problemen. Hoogbegaafden leren namelijk op een andere manier. In plaats van uitleg in kleine stapjes, hebben zij behoefte aan grote lijnen. En kunnen ze daarna sneller door de stof.

Jan Hendrickx wilde helpen. Hij ontwikkelde het onderwijsconcept 'Leonardo'

Het geld voor de slimme kinderen is verdwenen

Onderwijs

De Leonardo Stichting was een fenomeen: ze ontwikkelde onderwijs voor hoogbegaafde kinderen. Nu is de stichting failliet. Wat rest: ruzie en schulden.

INTELLECTUEEL EIGENDOM

Van wie is het merk 'Leonardo'?

De merken 'Leonardo Stichting' en 'Leonardo School' zijn voor veel ouders nog altijd 'kwaliteitskeurmerken' voor hoogbegaafden onderwijs. Op dit moment probeert de curator van de failliete Leonardo Stichting de rechtmatige eigenaar van de merken - waarvoor zich nu al serieuze kopers hebben gemeld - te achterhalen.

Volgens het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigen-

dom (BBIE) in Den Haag legde grondlegger Jan Hendrickx op 19 februari 2009 de merken vast op zijn eigen naam. Bij zijn vertrek, op 2 juli 2010, droeg Hendrickx ze over aan de Leonardo Stichting. In 2012 hevelde deze stichting de intellectuele eigendomsrechten over naar de bv Educate2XL. Dit is een bedrijf van Natasja Vranken, op het moment van de overdracht ook directeur van de stichting. De curator onderzoekt

of de transactie rechtmatig was.

Volgens Vranken bewijst de registratie bij het BBIE, 31 juli 2012, dat Educate2XL eigenaar is. Het bureau zegt dat merkenoverdracht via een 'onderhandse akte' gaat, waarbij verklaringen nodig zijn van beide partijen. In dit geval dus de Leonardo Stichting, waarvan Vranken toen directeur en penningmeester was, en Educate2XL, waarvan zij directeur is.

voor kinderen met een IQ hoger dan 130. In het concept stond onder meer dat reguliere scholen aparte kleine klassen moesten inrichten voor Leonardo-onderwijs. Zo raakten hoogbegaafde kinderen niet geïsoleerd en konden ze met elkaar 'sparen'. Bovendien kregen de scholieren extra vakken als schaken en filosofie.

Met kreten als 'top down'- en 'deep level'-onderwijs ging in 2007 de eerste Leonardo-basisschoolklas van start in Blerick. Dat was een succes. Er volgden meer scholen. Op het hoogtepunt rond 2010 waren er zestig basisscholen en elf middelbare scholen met Leonardo-klassen. Het was de ambitie van de stichting om een landelijk netwerk van tweehonderd scholen te creëren. Volgens Vranken zijn er 35 Leonardo-scholen over.

Niet goed nagedacht

De 12-jarige dochter van Natasja Vranken is ook hoogbegaafd. Op de kleuterschool liep haar kind al vast, vertelt ze. „Ze kon al tellen maar meedoen met anderen kinderen, dat mocht niet.” Vranken hoorde over het Leonardo-onderwijs en bezocht in 2008 een voorlichtingsavond. Daar ontmoette ze Hendrickx. „Zijn idee was heel goed”, zegt ze, „maar er was nog niet goed nagedacht over de concrete uitvoering.”

Vranken maakte indruk op Hendrickx. „Ze kwam zelfverzekerd over. Bovendien kwam ze uit het bedrijfsleven. Ik had zelf geen verstand van ondernemen.” Vranken had als accountmanager in de ICT gewerkt. Als voorzitter van de stichting had Hendrickx dringende hulp nodig. „Ik werd de hele dag gebeld en gemaïld door scholen en ouders. Het groeide mij boven de pet.” In januari 2009 benoemde hij Vranken tot directeur. Zelf ging hij langs scholen en was nauwelijks op kantoor.

Vranken ging voortvarend van start. Ze verspreidde onder scholen het zogenaamde *Leonardo Handboek*. Hierin stonden de spelregels en de kosten. Zo mochten er niet meer dan zestien kinderen in één klas, moesten er extra vakdocenten komen en was het verplicht om Apple-laptops aan te schaffen. In het handboek stond ook een modelbegroting met de opstartkosten voor een school met twee Leonardo-klassen. Scholen zouden eenmalig

65.000 euro kwijt zijn aan onder meer apparatuur voor muziekonderwijs, ICT-inrichting en smartboards. Hiervan ging 14.000 euro naar de stichting, voor het begeleiden en trainen van schoolbestuur en leerkrachten.

Bovendien waren de scholen voor twee Leonardo-klassen na het eerste jaar jaarlijks structureel 45.000 euro kwijt. Dit geld ging vooral naar het salaris van de extra vakleerkrachten. Aan de stichting betaalden de scholen 5.000 euro entreegeld. Daarbovenop werden de onderwijsinstellingen verplicht om contracten van drie jaar aan te gaan, met een jaarlijkse contributie van 5.000 euro exclusief btw. Waar dat geld precies voor was, daar verschillen de scholen en Vranken over van mening.

Vranken zegt dat de scholen het geld betaalden om de naam Leonardo te mogen voeren. „Net als Montessori-scholen of technasia. Er hoort helemaal geen kanten-klare lesmethode bij.” Scholen dachten echter dat zij voor het geld een eenduidig onderwijsprogramma zouden krijgen. Dit is er nooit gekomen. Scholen ontvingen bij de verplichte trainingen soms wel themalesspakketten. Deze zijn nu alleen nog te koop via de iBookstore van Apple, waar lezers digitale boeken kunnen downloaden. De leverancier van de pakketten is Atrejee X bv, ook een bedrijf van Vranken.

Het ontbreken van een eenduidig onderwijsprogramma leidde ertoe dat er op elke school anders les werd gegeven. „Iedereen deed zijn best. Bij de een ging het goed, bij de ander niet”, vertelt Véronique Schutgens. Zij had zelf een kind op een Leonardo-school en daarbij is ze bestuurslid van Hoogbegaafden Onderwijs Nederland (HBoN). Deze organisatie doet geen zaken met Vranken, maar is wel voortgekomen uit zogenaamde Vrienden van Leonardo Stichtingen. Dat waren stichtingen waar ouders van hoogbegaafde kinderen zich verenigden om fondsen te werven. Dit was nodig om de ouderbijdrage te betalen. Deze was hoog, zo rond de 1.500 euro. Want veel Leonardo-scholen berekenden de kosten door aan de ouders.

Ouders hadden dat geld er graag voor over. „Ze waren vaak ten einde raad”, vertelt leerkracht Judith Dingjan, die drie jaar voor een Leonardo-klas in Huis ter Heide

stond. Op de Leonardo-klassen kwamen volgens haar veel „geknakte kinderen” af. „Ze waren bijvoorbeeld jarenlang met een boekje in een hoekje van de klas gezet en hadden zichzelf de meest vreemde leerstrategieën aangeleerd. Anderen waren erg gepet en vereenzaamd.” Ouders waren dolblij dat hun kind eindelijk ander onderwijs kreeg. Hendrickx was hun held.

Dwangsommen en beslagleggingen

De euforie sloeg al gauw om. Scholen en ouders belden in 2010 bezorgd naar de stichting maar kregen vaak niemand te pakken. En dat terwijl ze tevergeefs zaten te wachten op lesmateriaal en een onderwijsprogramma. Trainingen en cursussen gingen niet door. Wel bleven de rekeningen binnenkomen. „Ik kwam in gewetensnood”, vertelt Daniëlle Dingemans. Zij was van eind 2009 tot voorjaar 2010 de secretaresse van Vranken. „Ik dacht steeds vaker: zo ga je niet met scholen om.”

De spanningen tussen de scholen en Vranken liepen verder op. Scholen die niet meer betaalden, kregen brieven van advocaten met dwangsommen en beslagleggingen. Véronique Schutgens van HBoN zegt dat communiceren met Vranken moeilijk was. „Ze beloofde altijd een hoop, maar er kwam niets van terecht. Daarbij zegde ze iedere afspraak af, onder het mom van een lekke band of een ziek kind. En als je dan zei: nou, laat die afspraak maar zitten ook, dan had je slaande ruzie met haar. En was het allemaal jouw schuld.”

Ook de spanningen binnen de stichting liepen op. Drie bestuursleden vertrokken. Zodoende werd Vranken ook penningmeester. Ze had met veel medewerkers onenigheid. In het voorjaar van 2010 zegden secretaresse Dingemans en twee collega's het vertrouwen in Vranken op. Dat leidde niet tot het vertrek van Vranken. De drie medewerkers vertrokken kort na elkaar.

Daarbij ontstond ook onmin tussen Hendrickx en Vranken. „Ik kon het niet meer aanzien hoe zij goede medewerkers kapotmaakte”, zegt Hendrickx. Maar hij

'Ik dacht steeds vaker: zo ga je niet met scholen om'

Daniëlle Dingemans
secretaresse van de
Leonardo Stichting

ontsloeg haar niet. Vranken had net via contacten bij de Rabobank Foundation een donatie van drie ton binnengehaald.

De Rabobank, zo zegt Hendrickx, stelde als voorwaarde voor de donatie dat het intellectuele eigendom van het Leonardo-concept - dat nog op zijn naam stond - werd overgedragen aan de stichting. Vranken ontkent dat deze voorwaarde er is. In ruil voor het intellectuele eigendom vroeg Hendrickx bij zijn vertrek op 2 juli 2010 (anderhalf jaar na de aanstelling van Vranken) 200.000 euro bruto - de zogenaamde 'akte overdracht intellectuele eigendomsrechten' is getekend door het bestuur en deze krant is in het bezit van dit document. „Ik had vier jaar lang fulltime gewerkt zonder salaris. Dit leek mij een redelijke vergoeding.”

Een groot deel van het geld kwam niet. Pas toen Hendrickx dreigde met een rechtzaak, kreeg hij de helft van het bedrag, vertelt hij. De andere helft is nooit overgemaakt. Er was volgens Vranken geen geld meer. Hoe dat kan, daarover verschillen de twee van mening. Vranken zegt dat Hendrickx er een financiële puinhoop van maakte. Hij ontkent dat. Volgens hem zou er in het voorjaar van 2009, toen hij de boekhouding deed, een voordelig saldo van meer dan vier ton zijn geweest. „In het najaar droeg ik de boekhouding over aan het bestuur en Vranken en had ik geen inzage meer in de financiële toestand.”

Hoe de toestand daadwerkelijk was, valt niet te achterhalen. Er zijn geen jaarverslagen gedeponereerd. De curator onderzoekt op dit moment of de stichting heeft voldaan aan de boekhoudplicht.

Volgens oud-werknemers deed Vranken de boekhouding graag zelf. Ze vertellen dat Vranken bonnetjes en bankafschriften bewaarde in een envelop. Daar mocht niemand aankomen. Secretresse Dingemans: „Er zat geen structuur in de boekhouding. Facturen werden niet genummerd. Vranken was de enige die bankafschriften mocht openmaken. Facturen zouden naar een boekhouder buiten de deur gaan, we mochten geen kopieën maken.”

Dingemans vertelt dat er nog even een boekhouder kwam om orde op zaken te stellen. „Hij was snel weer vertrokken.” Vranken zegt: „Elke maand kwam er een

boekhouder van BDO op kantoor, dat kan niemand zijn ontgaan.” Accountantskantoor BDO is een van de schuldeisers in het faillissement, om die reden kan het bedrijf geen uitspraken doen over de zaak, zo laat een woordvoerder weten. „We kunnen wel zeggen dat we ons niet herkennen in het beeld dat Vranken nu schetst.”

In augustus 2011 richtte Vranken een eigen bedrijf op: Educate2XL. Vranken wilde zo investeerders aantrekken. In 2012 hevelde zij het merk Leonardo, dat in de stichting zat, over naar deze bv (zie kader). „Ik wilde zo het merk veilig stellen. Want als de stichting zou omvallen, zou het merk op straat liggen.” Ze had naar eigen zeggen ook recht op dat merk. „Omdat ik met mijn bedrijf allerlei schulden van de stichting afloste.” Het is onduidelijk of de stichting schulden had. De curator onderzoekt of het overhevelen van het merk op rechtmatige wijze is gebeurd. Met de oprichting van haar bedrijf verlegde Vranken de geldstromen. Scholen betaalden niet langer aan de stichting zonder winstoogmerk, maar aan een commercieel bedrijf. Dat viel niet goed bij veel scholen.

Crisis

De frictie tussen de scholen en het Leonardo-onderwijs bereikte een hoogtepunt in 2012. Vele contracten van de scholen liepen af en zo'n dertig scholen stopten met de Leonardo-klassen. Vele gingen door met hoogbegaafdenonderwijs, onder een andere naam. De inkomsten liepen terug; bij de stichting én bij Educate2XL stonden steeds meer schuldeisers op de stoep: huurbazen, leasemaatschappijen, een reclamebureau, een websitebouwer, een drukkerij, een advocatenkantoor en een boekhouder. Oud-medewerkers die niet betaald kregen, stapten naar de rechter.

Vranken liet vorige week weten aangeslagen te zijn door het faillissement. „Het wordt alsof ik in een slechte soap zit.” Haar Audi A5 is opgehaald door de leasefirma.

Voor dit stuk zijn 27 mensen geïnterviewd, onder wie leerkrachten, schoolbestuurders, ouders, oud-medewerkers van de Leonardo Stichting en Educate2XL, schuldeisers, bestuursleden en de oprichters. Niet iedereen wilde met naam en toenaam in de krant.